

PALEONTOLOGIJA

Najdišča fosilnih ostankov volka v Sloveniji so Španovo-Špodimol pri Sajerčah, Potočka zijalka, Postojnska jama, Pevska zijalkina pri ranju, Mokriška jama v Savinjskih Alpah, Matjazerje barova pri Žirih, Križna jama pri Ložu, Coni keel nad Ilkoproj ter Betalov Špodimol pri Postojni.

Njegovi najstarejši ostanki na ozemlju Slovenije izvirajo iz nizko-wilmske medledene dobe, ki se je začela pred 100.000 - 90.000 leti.

Zanimiva ^{je} podvrsta volka *Canis lupus vambolus*, ki je živel na ozemlju današnje Kitajske. Znanja so dokazali, da je bila simantropna, to pomeni, da je živel s človekom.

Volčjega tuljenja nas je vedno groza. Z njim opozarja na svojo prisotnost. To je tudi zmagovalna pesem tropa po dobrem ulovu.

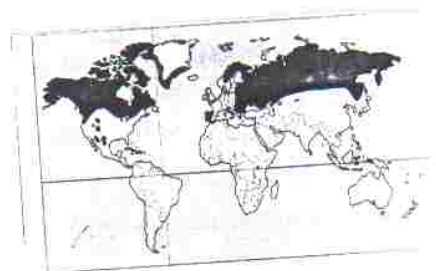
RAZŠIRJENOST

Volk se je naselil v vseh ostalih izvirnih prostorih - živi v arktičnih tundrah in v odprtih stepah Rusije in v gozdnih regijah in gozdnih. Trasi je bil razširjen po vsej severni polobli, danes je omejen le na nekatere prostore. Se vedno ga preganja človek, tako kot mekuš.

1. Države v katerih je iztrebljen - Francija, Belgija, Nizozemska, Luksemburg, Nemčija, Daneka, Švica, Avstrija, Madžarska.
2. Države v katerih je ogrožen - Bolganija, Italija, Češka, Slovaška, Poljska, Portugalska, Španija.
3. Države, v katerih je skoraj iztrebljen - Finska, Norveška, Švedska.
4. Države v katerih so populacije volkova še velike - Grčija, Romunija, Rusija.

Nahajališča, kjer so uplenili volkove.

Zemljepisno področje razširjenosti volka

Nahajališča

Danes živi pretežno v Kanadi, Rusiji in predelih Združenih držav Amerike. V italijanski Abruzzi živi nekaj populacije, ki je bila včasih razširjena po celim severnem polotoku.

Zaščita vrste

Kljub trudu zaščitnikov narave se giblje volk v številnih predelih na ozkem robu med preživetjem in izumrljem.

BARVA KOŽUHA

Politi je kožuh volka po halitu in belih rjavco rumen s sivimi nadstikom. Po sredini halita se vleče pas temnejše dlake, ki se nadaljuje tudi na rep. Nekoliko temnejša je tudi konica repa. Kosi, notranji del repa, zgornji del nosa in zunanja stran uštev so rjavo rdeči. ~~Notranji~~ Notranost uštev in notranji del nosa so belkasti ali rumenkasti. Konice uštev so črna obrobjena. Barva kožuha lahko pri posameznikih nekoliko odstopa od opisa in je lahko svetlejša ali temnejša. Zimski kožuh je bolj siv in čačat.

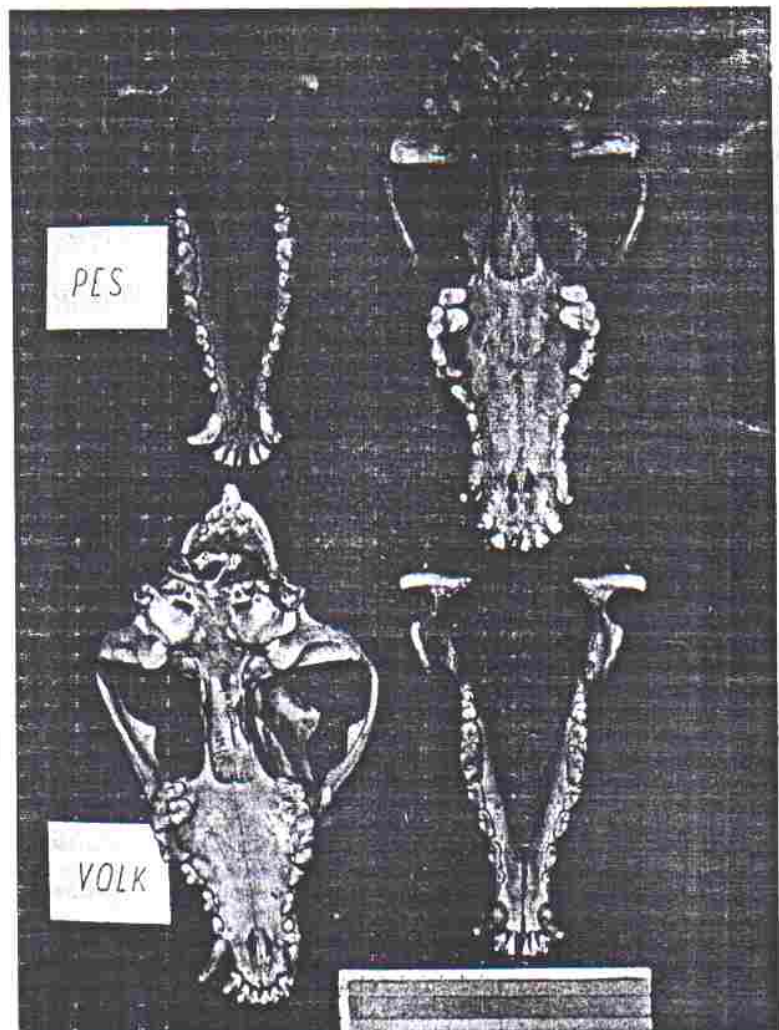
Značilna zna volka je še črna masa, ki poteka po podlakti in je približno 11 cm dolga in širok 2 cm široka. Črna je zaradi ronalne za razlikovanje psa in volka. Vse črte volkov, ki so jih ugotovili v Sloveniji, to črta izmaja. Puli sivi in rjavi, da je na Finskem našel nekaj črnatih brez te črte.

LOBANJA IN ZBOVJE

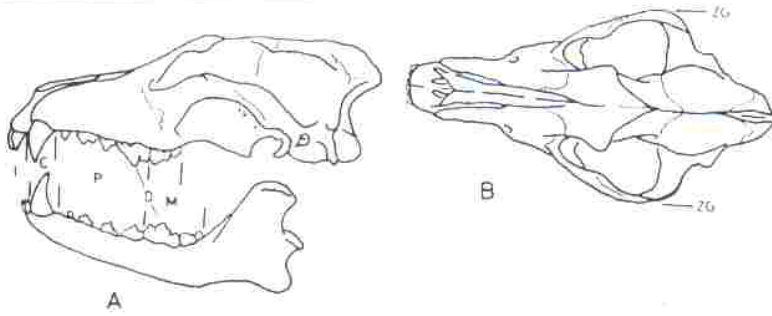
Širina med licnima lobama na lobanji moči biti podvrsti od 132 do 145 mm. Dolžina lobanje je dolga od 232 do 255 mm.

Volkovo zobanje je specializirano in je prilagojeno prehranjevanju z mesom. Najznačilnejši so mlčki podčrniki, ki so običajno dolgi od 25 mm. Z njimi plen zajabi in ga usmrti. Kočniki so prilagojeni za razkosavanje plena in dobljenje močnejših kosti. Najmočnejša zobna ste licniba ali devača. To je v zgornji čeljustnici četrti predmljak (P_4), v spodnji čeljustnici pa prvi mljak (M_1). Ta zobna delujeta kot škarpje, s katerima loči kose mesa ali kosti. O moči njeznih čeljusti prica tudi močan lobanjski ali pničasti greben, na katerega se v enim delom pritrdijo roveljne mišice.

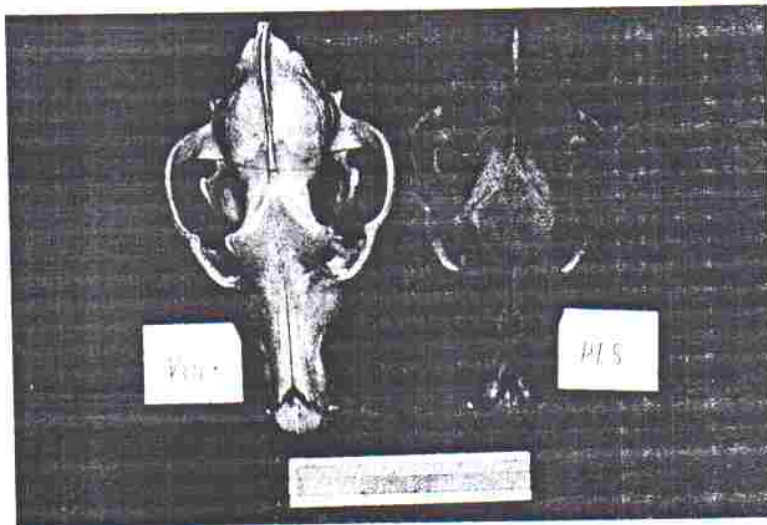
Volk ima 42 zob.

Lobanja volka s spodnjo čeljustjo. Foto A. Brancelj

Lobanja volka: A - od strani, B - od zgoraj, I - sekalci, C - podočniki, P - predmeljaki, M - meljaki, D - ličniki

Razlika med lobanjo volka (levo) in psa (desno). Foto A. Brancelj

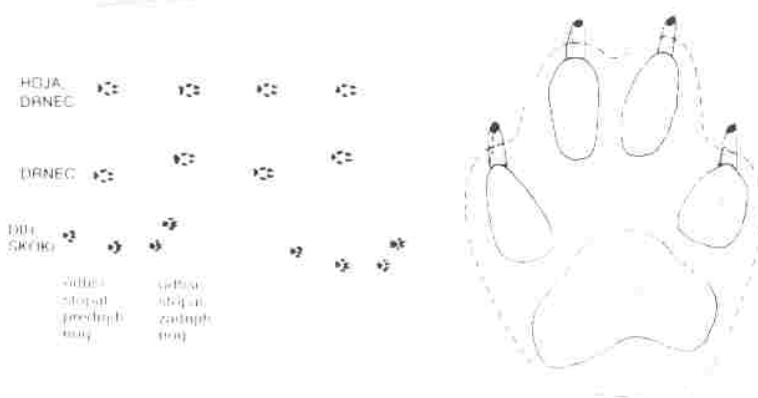
Zobovje: plen
drži volk s
podočniki, med-
tem pa sekalci
prevzamejo
vlogo, da odtr-
gajo meso od
kosti

DRUGE ZNAČILNOSTI VOLKA

Volke hodi po prstih (je prstev ali digitigrad), dlanične del noge pa je dvignjen. Na prednjih nogah ima do pet prstov, na zadnjih pa štiri. Palec na prednji noži je namrečen višje, kot drugi prsti, zato se pri hoji ne dotika tal. Na prstih ima močne kremplje, ki jih ne more upotegniti, zato so zaradi stalnega stika s podlago topi. Pod prsti in na drugih delih noge, ki prihajajo v stik s podlago ima močno poroženo kožo, tako imenovane proste blazinice ali gube. Blazinice varujejo prste in preostali del stopala, ki se dotika tal, pred poškodbami.

Ob korenju repa, med prsti in na glavi ima volk vonjavne žleze, ki imajo pomembno vlogo med parjenjem in pri označevanju teritorija.

ŽIVLJENSKI PROSTOR

Glede življenjskega prostora volk ni prav nič izbirčen. Pomembno je le, da ima na voljo dovolj hrane. Tako ga srečamo v arktični tundri, tajgi, listnatem gozdu, močvirju, stepi in celo v puščavi. V gozdu razhaja do gozdne meje in se čez vsi ti različni prostori katere, da je volk zelo prilagodljiv, zato se je v številnih podnebtjih tudi razširil po tako velikem prostoru. Čeprav je svet, ki ga poseljuje tako raznovrsten, ima večina teh podnebjem le nekaj skupnega. Povsod mora biti vsaj malo gozda ali gromolja, kamor se med počitkom ali v nevarnosti lahko skrije in kjer lahko volkulja nemoteno kot mladiče. Najina so le nekateri izredni stoli visoko na severu, kjer ni gromolja. Tam uporabljajo volkovi za zavetje in skritišča skupine velikih skal. V bližini izvirov, kjer volkulja skoti mladiče, mora biti tudi stalna voda, da si lahko pogasi žejo. Najogostejše se srečuje tam, kjer se pase domača živina.

V Sloveniji se volkovi največ razširjajo v gozdnih območjih na Dolenjskem in Notranjskem.

Volc

Volc živi v tropu, ki šteje kakšnih deset živali, vodi pa jih volc vodnik. Volkovi ne napadajo ljudi in nikoli ne žrejo majhnih otrok!

Ta zgledni družinski oče živi vse življenje v paru s svojo volkuljo, vzgaja mladiče z veliko pozornostjo, toda tudi z veliko ... svobode. Volčji mladiči so kralji tropa in vsi volkovi sodelujejo pri njihovi vzgoji.

OBLIKA IN VELIKOST TERITORIJA

Volkovi so izrazito teritorialni živali, ki živijo v večjih ali manjših skupinah - kudelih. V glavnem poznajo dve obliki teritorija, ki sta odvisni od letnega časa oziroma življenjskega obdobja volkov. Prva oblika je skupni teritorij, to je ozemlje, ki ga paseda celo kudelja pozimi in ga tudi kot celota brani pred drugimi kudeljami. Skupni teritorij je različno velik in je odvisen od tega, kako številno je kudelja in koliko plena je na voljo.

Druga oblika je teritorij posameznika, na katerem se kadrovičje medvesem poleti. Večina ameriških avtorjev navaja, da je najmanjši teritorij posameznika velik okoli 25 km^2 . Medtem, ko so meje teritorijev kudelj dobro določene, se lahko teritoriji posameznikov deloma l'podeivajo. Tako se lahko dva volkova tudi poleti rednoita v par in nadzorujeta dva teritorija skupno.

NADZOROVANJE IN BRANJENJE TERITORIJA

Neposredno nadziranje in branjenje teritorija je energetsko strošeno, zato se je pri volku razvila vrsta pasivnih načinov branjenja.

Najpomembnejši način je označevanje teritorija z vonjalnimi siloči, na primer z urinom, izločki ali izločki iz žlez vonjavnic, ki jih imajo med prsti na stopalih zadnjih nog. Vonjavne oznake puščajo volkovi povsod, koder se gibljejo.

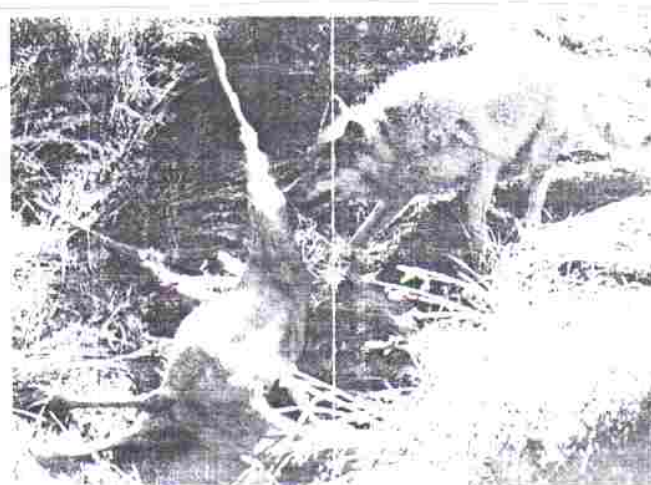
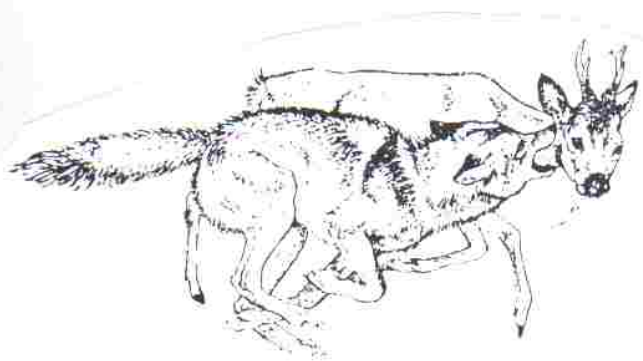
Pomemben način branjenja je odlašanje očinoma tuljenje. Telo sproščajo kraj, na katerem so trenutno. Tuljenje je najpogostejše med panjemem in v času razhajanja družinske skupnosti.

Vse oblike označevanja očinoma branjenja spremljata vodilna volkova, drugi volkovi pa manj pogosto.

PREHRANA VOLKOV V SLOVENIJI

Za Slovenijo lahko po nepopolnih podatkih sklepamo, da volke med divjadjo največ pleni jelenjad, malo pogosto ali celo pogosteje pa tudi srnjad.

Popolnejši podatki o sestavi volkove prehrane pri nas temeljijo na analizi 39. volčjih iztrebkov, ter na analizi starih prebaril volkov. Zaradi težkega razlikovanja med slakami srnjadi in jelenjadi v volčjih iztrebkih ne vemo kako pogosto se krani iz eno in drugo vrsto plena.

ŽIVLJENSKA DOBA

Po navedbah različnih avtorjev živijo volkovci v svetlinah 15 do 17 let.

Namatanjskih podatkov o razvojni dobi volkovci so manj, je malo. Eden od razlogov je ta, da je razmeroma težko ugotoviti njihovo namatansko starost. Ameriški avtorji navajajo, da so volkovi dosegli starost okoli 14. let.

V Sloveniji obstajajo le scene, da so starejši volkovi redki. Starostna meja je okoli 15 let.

POMEMBNE ZNAČILNOSTI

Telesne mere

dolžina: do 160 cm; samica je večja od samca

dolžina repa: 30-54 cm

teža: 15-80 kg

Razmnoževanje

spolna zrelost: pri 3 let.

čas parjenja: od decembra do marca.

trajanje brejosti: 61-63 dni

število mladičev: 4-7

Način življenja

Zelo družaben, živijo v družini od 10-20 živali.

oglašanje: tuljenje, renčanje, zavijanje

hrana: jeleni, srne, losi, domače živali do velikega goveda, mišovina, jagode.

Življenjska doba: okrog 12 let.

KAZALO

Uvod in opis	1
Razširjenost	2
Paleontologija	3
Barva koenke	4
Lobanja in rebra	5
Druge značilnosti volka	7
Zivljenjski prostor	8
Oblika in velikost teritorija	9
Nadzorovanje in lovanjske teritorije	10
Prehrana volkov v Sloveniji	11
Zivljenjska doba	
Pomenalne značilnosti	12

Viri: Zveri, Enciklopedija o živalih, Gredne živali, Sesalci, Živali.